ARTIST AT WORK THEO VELDEMA

De kunst van kleur

The Art of Colour

Een elementaire gids voor verf mengen
An essential guide to mixing paint

NEDERLANDS + ENGLISH

Kleur is geen recept, maar een gesprek

Colour is not a recipe, but a conversation

NEDERLANDS

Dit boekje helpt je kijken voordat je mengt. De voorbeelden zijn gemaakt voor schilderverf, vooral acryl. Pigment, merk, ondergrond en licht be nvloeden het resultaat. Gebruik de schema s daarom als vertrekpunt, niet als vaste waarheid.

ENGLISH

This booklet helps you look before you mix. The examples are intended for artists paint, especially acrylics. Pigment, brand, surface and light all affect the result. Use the charts as a starting point, not as an absolute formula.

Belangrijk / Important
Gedrukte en schermkleuren benaderen verf, maar vervangen geen echte mengproef. Maak altijd een klein proefvlak en noteer welke verf je gebruikte.

Printed and screen colours approximate paint, but cannot replace a real mixing test. Always make a small sample and record the paints you used.

Twee manieren om naar primair te kijken

Two ways to understand primaries

ROOD GEEL BLAUW

De traditionele schildersdriehoek is intu tief en bruikbaar. Rood met geel geeft oranje; geel met blauw groen; blauw met rood violet. Het soort pigment bepaalt echter hoe helder de mengkleur wordt.

RED YELLOW BLUE

The traditional painters triangle is intuitive and useful. Red plus yellow makes orange; yellow plus blue green; blue plus red violet. The pigment choice determines how clean the mixture becomes.

CYAAN MAGENTA GEEL

Bij subtractieve kleurmenging zijn cyaan, magenta en geel nauwkeuriger als primaire kleuren. Ze kunnen helderdere groenen, violetten en oranjes opleveren. In de schilderpraktijk bestaan beide systemen naast elkaar.

In subtractive colour mixing, cyan, magenta and yellow are more precise primaries. They can create cleaner greens, violets and oranges. In painting practice, both systems are useful.

De persoonlijkheid van een primaire kleur

The personality of a primary colour

Koel geel / Cool yellow
citroen lemon

Warm geel / Warm yellow
okerachtig ochre-like

Koel rood / Cool red
magenta-achtig

Warm rood / Warm red
cadmium-achtig

Koel blauw / Cool blue
cyaan-achtig

Warm blauw / Warm blue
ultramarijn

Een warm of koel pigment helt naar een buur op de kleurencirkel. Die kleurzweem bepaalt welke mengingen helder blijven en welke sneller gedempt raken.

A warm or cool pigment leans towards a neighbour on the colour wheel. That bias determines which mixtures stay bright and which become muted.

Geel: licht, warmte en kwetsbaarheid

Yellow: light, warmth and delicacy

Citroengeel
Lemon yellow

Cadmiumgeel
Cadmium yellow

Gele oker
Yellow ochre

MENGADVIES

Koel geel met cyaan maakt een fris groen. Warm geel met ultramarijn geeft sneller een natuurlijk olijf- of mosgroen. Gele oker tempert felle kleuren en brengt aardse samenhang.

MIXING NOTE

Cool yellow with cyan makes a fresh green. Warm yellow with ultramarine moves more quickly towards olive or moss. Yellow ochre softens bright colours and creates earthy harmony.

Let op: geel heeft vaak weinig kleurkracht. Voeg daarom donkere verf beetje bij beetje aan geel toe, niet andersom.

Tip: yellow often has low tinting strength. Add the darker paint gradually to the yellow, rather than the other way round.

Rood: van koraal tot diepe wijn

Red: from coral to deep wine

Magenta
Cool red

Cadmiumrood
Warm red

Alizarine
Deep red

MENGADVIES

Magenta met ultramarijn maakt rijke violetten. Warm rood met warm geel maakt krachtige oranjes. Rood met een beetje groen wordt dieper en minder schreeuwerig.

MIXING NOTE

Magenta with ultramarine makes rich violets. Warm red with warm yellow makes powerful oranges. A touch of green deepens red and lowers its intensity.

Voor roze: meng eerst veel wit en voeg daarna een speldenknop rood toe. Zo behoud je controle over de verzadiging.

For pink: begin with plenty of white and add a pinhead of red. This gives you control over saturation.

Blauw is nooit zomaar blauw

Blue is never simply blue

VERSCHIL IN GEDRAG

Cyaan helt naar groen en maakt heldere turkooizen en groenen. Ultramarijn helt naar violet en geeft levendige paarsen. Pruisisch blauw is zeer krachtig: gebruik het spaarzaam voor diepe, koele schaduwen.

DIFFERENT BEHAVIOUR

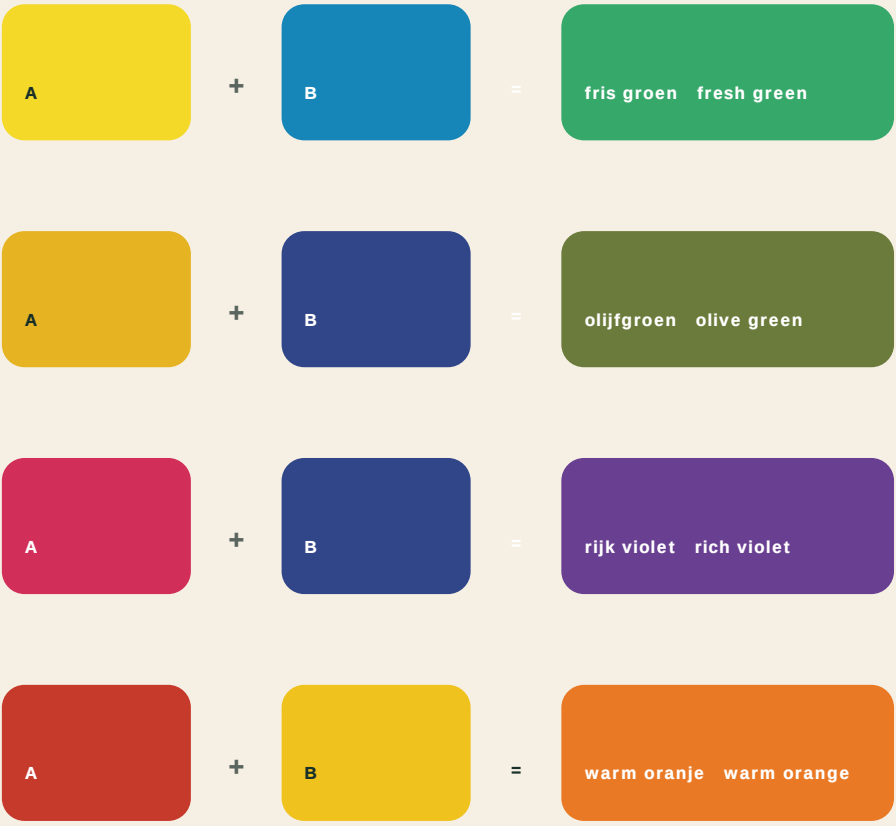
Cyan leans towards green and creates clear turquoise and greens. Ultramarine leans towards violet and produces lively purples. Prussian blue has great tinting strength: use it sparingly for deep, cool shadows.

Maak van ieder blauw een reeks met wit. Zo zie je ondertoon en kleurkracht veel beter dan in de volle verf.

Make a tint scale of each blue with white. Its undertone and tinting strength become much easier to see.

De secundaire kleuren hebben vele routes

Secondary colours have many routes

De vervuiling van een mengkleur ontstaat vaak doordat beide pigmenten samen een spoor van de derde primaire kleur bevatten. Dat is geen fout: gedempte kleuren zijn onmisbaar voor diepte en harmonie.

Een kleine wereld van groenen

A small world of greens

Maak dezelfde matrix met jouw eigen verf. Noteer merk, pigmentcode en verhouding. Zo ontstaat een persoonlijk groenregister.

Repeat this matrix with your own paints. Record brand, pigment code and ratio. You will build a personal library of greens.

Oranje en violet: helder of gedempt

Orange and violet: bright or muted

Warm rood + geel
Warm red + yellow

Koel rood + geel
Cool red + yellow

Magenta + ultramarijn
Magenta + ultramarine

Warm rood + cyaan
Warm red + cyan

WAAROM?

Pigmenten die naar elkaar toe leunen op de kleurencirkel geven meestal een schonere secundaire kleur. Pigmenten die van elkaar af leunen brengen een spoor van de derde primaire kleur mee en neutraliseren elkaar.

WHY?

Pigments that lean towards one another on the colour wheel usually create a cleaner secondary. Pigments that lean away carry a trace of the third primary and neutralise the mixture.

Warm en koel is altijd een vergelijking

Warm and cool are always relative

WARM

komt optisch naar voren

COOL

seems to recede

IN EEN SCHILDERIJ

Warme kleuren kunnen dichterbij lijken; koele kleuren verder weg. Maar een koel rood kan nog steeds warmer zijn dan een blauw. Beoordeel kleuren daarom altijd naast elkaar.

IN A PAINTING

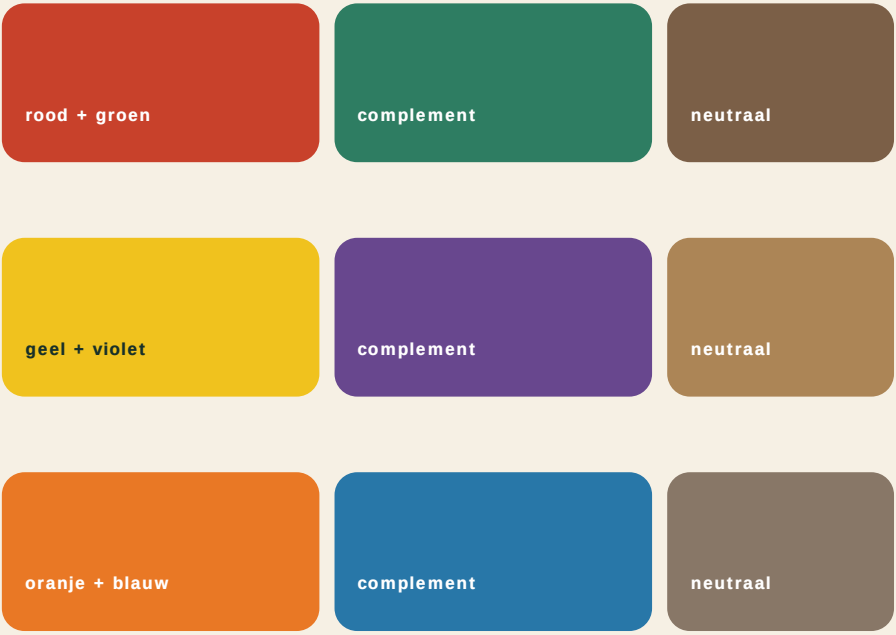
Warm colours may appear closer; cool colours farther away. Yet a cool red can still be warmer than a blue. Always judge temperature by comparison.

Oefening: schilder hetzelfde eenvoudige stilleven eenmaal met overwegend warme en eenmaal met overwegend koele kleuren.

Exercise: paint the same simple still life once with a mainly warm palette and once with a mainly cool palette.

Complementair: spanning n neutralisatie

Complements: tension and neutralisation

TWEE EFFECTEN

Naast elkaar versterken complementen hun levendigheid. Door elkaar gemengd verminderen ze verzadiging en ontstaan rijke bruinen, grijzen en schaduwkleuren.

TWO EFFECTS

Placed side by side, complements intensify one another. Mixed together, they reduce saturation and create rich browns, greys and shadow colours.

Lichter, donkerder en zachter

Lighter, darker and quieter

TINT + wit

BASIS base

TOON + grijs

SCHADUW + donker

NUANCE

Wit maakt een kleur lichter, maar vaak ook koeler en minder verzadigd. Zwart maakt donkerder, maar kan troebel worden. Een complement of donkere verwante kleur geeft vaak levendiger schaduwen.

NUANCE

White lightens a colour, but often also cools and desaturates it. Black darkens, but can become dull. A complement or a related dark colour often produces livelier shadows.

Donker zonder kant-en-klaar zwart

Dark without ready-made black

Ultramarijn + omber
Ultramarine + umber

Pruisisch + alizarine
Prussian + alizarin

Rood + geel + blauw
Red + yellow + blue

Complementen
Complements

CHROMATISCH DONKER

Een zelfgemengd donker bevat een kleurneiging. Daardoor sluit het beter aan bij de rest van je palet. Meng eerst de donkere kleur; voeg pas daarna eventueel een klein beetje zwart toe.

CHROMATIC DARK

A mixed dark retains a colour bias, helping it belong to the rest of your palette. Mix the dark first; only then add a small amount of black if needed.

Een betrouwbare manier van mengen

A reliable way to mix

01

Kijk / Observe

Welke richting moet de kleur op?

02

Begin licht / Start light

Voeg sterke, donkere pigmenten voorzichtig toe.

03

Meng twee / Mix two

Gebruik eerst twee kleuren; voeg pas daarna een derde toe.

04

Test dun / Test thin

Strijk een proefvlak uit en laat acryl opdrogen.

05

Noteer / Record

Schrijf pigmenten en verhoudingen bij je staal.

Drie praktische startrecepten

Three practical starting recipes

HUIDTINT / SKIN TONE

veel wit + gele oker + weinig rood; neutraliseer met een stip blauw

plenty of white + yellow ochre + a little red; neutralise with a touch of blue

OLIJFGROEN / OLIVE

warm geel + ultramarijn; demp met rood of omber

warm yellow + ultramarine; mute with red or umber

STADSGRIJS / CITY GREY

ultramarijn + omber + wit; varieer de verhouding

ultramarine + umber + white; vary the ratio

Verhoudingen zijn bewust niet exact: verschillende pigmenten hebben verschillende kleurkracht. Leer kijken naar het resultaat, niet alleen naar het recept.

Jouw persoonlijke mengkaart

Your personal mixing chart

Schrijf bovenaan drie kleuren uit jouw eigen palet. Meng ze per twee in verschillende verhoudingen en noteer wat je ziet.

Write three colours from your own palette at the top. Mix them in pairs at different ratios and record what you observe.

KLEUR	A + B	B + C	A + C

Notities / Notes:

Verder mengen, kijken en schilderen

Keep mixing, looking and painting

Tijdens Het Kleuratelier ontdek je in 2,5 uur hoe verschillende pigmenten reageren. Je maakt een persoonlijke kleurenkaart n een eigen schilderij.

In The Colour Lab you explore how different pigments behave. In 2.5 hours you create a personal colour chart and your own painting.

artistatwork.nl/kleuratelier
Albert Cuypstraat 222 G 1073 BN Amsterdam
tgveldema@gmail.com +31 6 33 65 69 39